

FRANK CSABÁNE
Mohács

Ünnepeink a hazafias nevelés szolgálatában az alsó tagozatos tankönyvek tükrében

Hazafias nevelésünk eredményességének vizsgálatára napjainkban jönevű történészek, tudós politikusok sem szívesen vállalkoznak, hiszen „hétköznapi hazafiságunkról”, amely mentes a nagy történelmi fordulatoktól, érdemben szólni talán nem is lehet. Én a magam szerény módján tanítványaimmal és nevelőtársaimmal együtt élve, éppen ezt a hétköznapi hazafiságot félttem, s ezért bátorkodtam — konzulens tanárom biztatására — vállalkozni e tartalmában bonyolult és gazdag téma megírására. Törekedni szeretnék objektivitásra, de érzelmi telítettség és jogos nemzeti büszkeség nélkül valamire való pedagógus nem beszélhet hazaszeretetről, nem teljesítheti társadalmi, erkölcsi értékek magvainak elültetését a 6—10 éves korú gyermekek gondolatvilágába. Bár a pedagógus feladata a tények reális bemutatása, az igazság feltárása, óhatatlanul történik érzelmi ráhatás is.

„Hogy mi a különbség, ha az ember nemcsak a tudatával, de érzelmeivel is felfogja a világot? Amennyire más, amennyivel több a természet a valóságban, mint a földrajzkönyvekben; a háború a valóságban, mint a történelemkönyvekben; a szerelem a valóságban, mint a biológiakönyvben.

Érzelmeinkkel tanulni — ez a vitaminja az emberi kiteljesedésnek, s ez a felejtés antitoxinja is.”¹

I.

HAZA ÉS EMBERISÉG

A két fogalom, haza és emberiség csak fokozatosan alakul ki az emberben. Ezernyi szállal kötődünk a közvetlen környező valósághoz, családhoz, rokonokhoz, földrajzi, történelmi ismereteink kiszélesedésével hazai tájakhoz, a velünk együtt dolgozó emberekhez, míg először ösztönösen, majd tudatosan gyökeret eresztünk.

Egészséges gyökerekkel ragaszkodunk, és jóban--rosszban felelősséggel vállaljuk sorsunkat, egy olyan értelmes életet, amelyben a hovatartozás egészséges nemzeti öntudatban fejeződik ki. Ez az öntudat helytállásra, bizonyításra kötelez bennünket.

„A hazaszeretettel — hacsak nem vak és lusta ez a szeretet — együtt kell járnia a megkülönböztetésnek a haza mai helyzete és a benne rejlő ideál között; ezzel a megkülönböztetéssel viszont együtt jár a változás és erőfeszítés megkövetelése.” (Santayana: Bölcsességek könyve 309. o. 15. p.) Nemzeti öntudat nem alakulhat ki a nemzeti múlt alapos ismerete nélkül.

Köpeczi Béla akadémikus egy 1979 őszén sugárzott Tudósklub-adásban a televízióban úgy összegezte: nem jó a véleménye az ifjúság történelmi nemzeti tudatáról, és fontos teendőként jelölte meg a történelem alapos, pontos megismerését.

* A Kaposvári Tanítóképző Főiskolán a Tanítók Intenzív Továbbképzésének keretében készült záródolgozatnak egy rövidített változata. A dolgozat konzulens tanára: *Tóth Istvánné* adjunktus.

ÜNNEPEK ÉS ÜNNEPÉLYEK

- „— Mi az, hogy szertartás? — kérdezte a kis herceg.
 — Az is olyasvalami, amit alaposan elfelejtettek — mondta a róka.
 — Attól lesz az egyik nap más, mint a másik, az egyik óra különböző a másiktól.”
 (Antoine de Saint Exupery)

A felnőtt számára a munka — a pihenő — és az ünnepnap között határozott különbség van. A gyermek esetében a háromféle nap tevékenységtartalmára inkább az egység jellemző, hisz a gyermek nevelődése, szocializációs folyamata munkanapon, pihenőnapon, ünnepnapon egységesen folyik. A formában viszont határozott elkülönülést kívánnak a gyermekek. Fő tevékenységük az iskoláskorban a tanulás. Ezt is folyamatosan végzik, a tapasztalatszerzést állandóan gyakorolják, de a tanuláshoz azt a speciális formáját, amelyek a tananyaghoz, a tanítási órákhoz, az iskolában kapott feladatokhoz kötődik, nem jó összekeverni, egybemosni a pihenőnapokon, vagy az ünnepnapokon szerzett tapasztalatszerzéssel.

Ne öljük ki gyermekeinkből a kötelességteljesítés vágyát azzal, hogy az ünnepélyekre készülés címén órák sora marad el. A pihenőnap viszont legyen a pihenés: a gyermek azt tehesse, ami neki és éppen neki jólesik. Az ünnep viszont legyen valóban ünnep, de ne csupán a pihenés ideje, hanem a szellemi fejlődése is. A gyermeknek arra van szüksége, hogy számára világosan és érthetően mutassák be annak a jelentőségét, amit ünnepelünk. Számára tehát csak akkor van értelme az ünnepnek, ha azt megfelelő módon készítették elő, a neki megfelelő módon készülhetett rá, élhette át, s vonhatott le belőle tanulságokat. Bár azt tapasztaljuk, hogy az alsó tagozatosok lelkesen készülnek az ünnepre, ünnepségekre, a felsősök egyre kevésbé, a hetedik-nyolcadikosok pedig sokszor kifejezetten közömbösnek mutatkoznak, ez mégsem életkori sajátosság, hanem nevelési hiba. Amennyiben ezt elfogadjuk, meg kell vizsgálnunk mennyire vagyunk vétkesek mi, pedagógusok, illetve mit tudunk tenni mi, alsós nevelők e „nevelési hiba” elkerülésének érdekében. (Most a szülői ház, a család felelőségéről, elsődleges emocionális alapozó szerepéről nem szólok, bár a dolgot az előbbi fejezetemben erre is utaltam.)

1. Az ünnepre készülés jelenlegi feltételei az alsó tagozatos tanítók számára

A „tanító” legszebb magyar szavaink közé tartozik. Azt az embert jelenti, akitől szüleink után a legtöbbet tanulunk. A tanító funkciói a szocializációs folyamatban meghatározottak: oktatási és nevelési feladatai nem választhatók szét, gondozó-nevelő és „tanár” egy személyben, és mindenképpen olyan ember, aki a társadalom követeléseit a saját személyiségén átszűrve közvetíti a kisiskolásoknak. A tanító pedagógiai tevékenysége abban tér el a tanárétól, hogy a szaktárgyi felkészülés mellett a személyiség- és közösségfejlesztés komplex feladatait is el kell végeznie. A tanítónak mindig tudnia kell minden tanítványáról, hogy hol tart a személyiségfejlődés során, hiszen az általános iskola 1—4. osztályában folyó *alapozó* jellegű oktató-nevelő munka iránya, célja nem a szaktárgyi ismeretek elmélyítése, hanem annál összetettebb, teljesebb pedagógiai tevékenység. Vajon a szó klasszikus értelmében van-e a mai kisiskolásoknak „tanítója”?

2. Az 1—4. osztályos olvasókönyvek elemzése a hazafias nevelés érzelmi-értelmi lehetőségeinek számbavételével

„A gyermek szeme a jövő tükre. Jaj annak, aki elhomályosítja.” (Juhász Gyula.)

Meggyőződés, hogy nincs nagyobb felelősség, mint tankönyveket írni kisiskolások számára. Annyiféle — társadalmi, erkölcsi, politikai, esztétikai, pszichikai — elvárásnak kell megfelelnie, hogy nem csoda, ha a tankönyvírásra vállalkozók száma egyre kevesebb, míg a kritikusok tábora egyre nő. Mindenesetre tökéletes, minden igényt kielégítő tankönyvünk mindeddig nem születhetett, hiszen az újabb átdolgozások mindenkor a korábban megjelentetett tankönyvek hibáit igyekeznek elsősorban kiküszöbölni, s így óhatatlanul előfordul, hogy a régi értékes elemeiből valami kimarad, vagy azért nem kerül bele, mert még mindig hiszünk abban, hogy az iskola nem tanulási célú tevékenységeit ki tudjuk vinni az iskola falain túlra. Konkrétan: a hazafiságra való nevelés egyik lényeges tanórán kívüli színterére, a mozgalmi életre gondolok. Már az úttörővezetők VIII. országos konferenciájának határozata is leszögezte, hogy „Az úttörőmozgalom legfontosabb partnere továbbra is az általános iskola.”

Az úttörőcsapatok az iskola keretei között működnek, nevelési céljai azonosak, és bár az iskola kötelező, a mozgalmi élet önkéntes, a gyakorlat azt bizonyítja, hogy szinte minden általános iskolás tagja a gyermekszervezetnek is. Bár *elméletben* külön lehetne választani az osztályfőnök és a rajvezető személyét, az alsó tagozatos tanító számára ez az osztályfőnökséggel együttjáró megbízatás. Éppen ezért a hazafiságra való nevelés lehetőségeit, az ünnepekre készülést feltételeit, érvényben lévő olvasókönyveinknek is céltudatosabban kellene segítenie.

Az első osztályosok zöme — ha bármilyen módszerrel is tanult meg írni-olvasni — a második félévben a nevelő kérdéseinek segítségével már képes rövidebb szövegek önálló feldolgozására, értelmezésére, de csak néhányan jutnak el a Dörmögő Dörmötör vagy a Kisdobos újság olvasásáig. Tudom, hogy a tanterv csak 2. osztálytói javasolja gyermekfolyóiratok olvasását, de Romankovics András—Romankovicsné Tóth Júlia—Meixner Ildikó elsős olvasókönyvében egyetlen mondat sem utal arra, hogy tanév végére „kisdobosok leszünk”. A tankönyvírók ünnepeink közül április 4-ét és május 1-jét tartották fontosnak:

az olvasókönyv 62. oldalán — Benjamin László Béke c. versének 2. versszaka;
az olvasókönyv 82. oldalán — Mária Durcikova Májusi léggömbök c. története;
és a 83. oldalon — Weöres Sándor Május elsején c. verse jelzi csak az ünnepeket.

Az iskolai munkában az *értelemre* hatás dominál, és a megfelelő oktatási anyag tartalma értékeket, mintákat kell hogy közvetítsen nevelési céljaink elérése érdekében.

A *mozgalmi* munkát a *cselekvés*, a tettek jellemzik. Ahhoz, hogy a *cselekvő hazafiságra* nevelés megvalósulhasson, az iskola és a mozgalom *valódi szövetségére* lenne szükség. A pedagógus-rajvezető munkáját az elsősök kisdoboséletre való felkészítésében éppen az egyik legfontosabb „segédeszköz” a tankönyv nem segíti. Nem véletlen, hogy az úttörővezetők IX. konferenciáján többek között a „Mikor avassunk?” kérdés merült fel sürgető válasza várva. Valamennyien tudjuk, érezzük, hogy a jelenlegi feltételek között, enyhén szólva „elhamarkodott” lépés az első osztályosok év végi avatása.

Dr. Kozéki Bélával, az MTA Pszichológiai Intézetének tudományos főmunkatársával folytatott beszélgetésből egyértelműen kiderül, hogy az avatások idejének megválasztásának szempontjai közül csak *egy* szempont, hogy mikor, hány éves korban avassunk.

„Tizenhat éves kor előtt az ember semmilyen filozófiát, ideológiát sem képes teljesen megérteni. Ha a mozgalom politikai tartalmait a mi felnőtt fogalmainknak meg-

felelőcn szeretnénk visszahallani, kudarcot vallunk. Ám, ha megnézzük a vallásos nevelés módszereit, ott sem érti a gyermek a dogmát, mégis az óvodást is megragadja, *mély érzelmi batást* gyakorol rá a ceremóniák ünnepélyessége... Nem jelenti ez azt, hogy színházat rendezünk lila füsttel, de azt igen, hogy gondosak legyünk a rendezésben."

Itt a pszichológus az avatási ünnepély gondos megrendezéséről szól, de véleményem szerint a gondos, tudatos, érzelmi ráhatásokkal átszőtt felkészítés garانتálja csak igazán az avatás ünnepélyességét éppúgy, mint bármely más ünnepet. Míután az első osztályos tankönyv nem segíti a pedagógus-rajvezető ez irányú hazafias nevelésre való tanórai lehetőségét, sem az ünnepre készülési motivációját, a következő fejezetben szeretném kifejezni miként próbálkozik az úttörőcsapat.

„Pályakezdőként — az új 2. osztályos olvasókönyvről” címmel Krajcsó Judit értékes elemző munkáját a Módszertani Közlemények 1983. XXIII. évf. 2. számában olvastam. Méltatja pozitívumait, és rámutat a legszembetűnőbb hibákra, amiért gyakorlati pedagógus kollégáimmal együtt hálásak vagyunk. Gondolataihoz ott szeretnék kapcsolódni, ahol az öncélú tankönyvi szövegek helyett olyan olvasmányok beépítését javasolja, amelyek eredményesen alkalmazható ismereteket tartalmaznak. Ő elsősorban a tantárgyi koncentráció megvalósulása érdekében szorgalmazza ezt, amellyel teljesen egyetértve, kiegészítő véleményemet kívánom ismertetni.

Az ismeretközlő olvasmányok nem csupán ismeretet közvetítenek, hanem megismert fogalmakhoz fűződő gondolatokat, érzelmeket is ébresztenek.

A dolgozat Szocialista hazafiság című fejezetében már említettem, hogy részben a hagyományokhoz tartozik a szimbólumok megismerése is. A gyermekek már óvodás korukban „azonosulnak” egy jellel, s ennek az óvodai nevelés során megvan a maga gyakorlati, praktikus haszna, amelyet nem szükséges, hogy különösebb érzelem kísérjen. Ám, hogy honnan ered a kisdobos elnevezés, hogy mit jelképez a kisdobosnyakkendő kék színe, már egyáltalán nem közömbös, hogy ébreszt-e érzelmeket a kisiskolásokban. Arról nem is beszélve, hogy a kisdobos elnevezés jelentéstartalma — mint szimbólum — nem változtatható meg, mert olyan értéket képvisel, amely a magyar történelem legszebb korszakára emlékeztet. Csak azt szerethetjük igazán, csak ahhoz ragaszkodhatunk foggal-körömmel, csak azt védelmezhetjük szóban és tettben, amit ismerünk.

Reméltem, hogy legalább a második olvasókönyv összeállítói néhány ismeretközlő olvasmányban gondolnak majd erre is. A hazafias nevelést szolgáló szépirodalmi szövegek, versek — az első osztályos tankönyvhöz képest — mennyiségében és minőségében a gyerekek életkori sajátosságainak általában megfelelnek.

Március 15-ére, nemzeti ünnepünk megemlékezésére való készülésünket az olvasókönyvben található alábbi szemelvények segítik:

Petőfi Sándor: Nemzeti dal (első versszak) 123. o.

Csanádi Imre: Márciusi ünnepére c. verse 125. o.

Jókai Mór: Márciusi fiatalok (próza) 124. o.

Asztalos István: A kisdobos (próza) 127. o.

Itt, a 126. oldalon „közbeekelődt” Asztalos István Petőfiről szóló A bátor fiú című története, amelynek azért is örülünk, mert emberközelbe hozta a segesvári csatában életét vesztett költőt. Az egyik legtermékenyebb, cselekvő hazafiságot sürgető magyar költőt, akinek életművéből az *első* olvasókönyvbe — 12 Weöres Sándor-verssel szemben — mindössze a következő *három* jutott:

Verscíme: A tavaszhoz (részlet) Megtanulandó!

Mi kék az ég (részlet)

A Nap

A *másodikos* olvasókönyvben — 11 Weöres Sándor-vers mellett — az alábbi Petőfi Sándor-versek találhatók:

Verscímek: Itt van az ősz, itt van újra... (részlet)	Megtanulandó!
Anyám tyúkjá	Megtanulandó!
Tied vagyok, tied hazám...	
Nemzeti dal (egy versszak)	
Arany Lacinak	
Bolond Istók (részlet)	

Nem vitatom Weöres Sándor gyermekek részére írt verseinek kép gazdagságát, zeneiségét, amelyek az óvodás és kisdobos korban fontos didaktikai funkciót töltenek be, de — a dolgozat témájának szemszögéből — aránytalanul sok a Weöres-versek száma.

Petőfi „népies-magyaros” verseiből már az elsők könyvébe is csempészhetnénk néhányat, második osztályban pedig kapcsolódva március 15-höz, Petőfi cselekvő hazafiságot követelő költészetéből bátran meríthetnénk, megkönnyítve így az ünnepre készülést, és megismerve — megszerettetnénk a költőt.

Május 1-jét, a nemzetközi munkásmozgalom ünnepét az *első és a második olvasókönyv is* Weöres Sándor: Május elsején c. versével köszönti. A fokozati különbség annyi, hogy a vers megtanulása első osztályban ajánlott, másodikban viszont kötelező.

A másodikos olvasókönyv összeállítói a „magyar feltámadás” ünnepét, április 4-ét az alábbiak szerint mutatják be a kicsiknek:

Darvas József: Felszabadulás (próza) 140. o.

Csokonai Vitéz Mihály: A szabadság (versrészlet) 141. o.

Simon István: Április 4. (vers) 141. o.

Jankovich Ferenc: Sej, a mi lobogónkat... 141. o.

Benjamin László: Béke (vers) 143. o.

Varga Domokos: Édes hazánk c. írása a 142. oldalon „áthajlik” egész Magyarországon és ez, így, a másodikos korú gyerekek számára idegen, sok. Szerencsére az ugyan-ezen az oldalon található „Tied vagyok, tied hazám...” (Petőfi) négy sora, és József Attila felemelően szép idézete: „Édes hazám, fogadj szívedbe, hadd legyek hűséges fiad!” kulcsot ad a tanító kezébe, aki — mindenekelőtt bemutatja az idézett költőket, hazánk szebbnél szebb tájairól évek óta gyűjtött színes képeslapjait feltűzi Magyarország térképére, és együtt „utazik” tanítványaival. (Másodikos lányom azóta gyűjti szorgosan a képeslapokat, és akkor tanulta meg önként szavalni, énekelni Zelk Zoltán: Anyu, végy egy hegyet nékem c. versét, amelynek igencsak helye lehetne a másodikos olvasókönyvben.)

Miután a tanítók általában a javasolt tanmenet metodikáját követik, egyáltalán nem biztos, hogy év végéig eljutnak a tankönyv utolsó, 186. oldalán szerényen meghúzódo Hazám, hazám... című népköltésig, és ugyanitt Vörösmarty Mihály Szózatának két versszakáig. Ez alkalommal két jelentős szimbólum — a nemzetiszínű zászló és címerünk — értelmezésére is sor kerülhetne, melynek képe ezen az oldalon található.

A Horvátországi Magyarok Szövetsége 1979-ben Eszéken megjelentetett ANYANYELVÁPOLÁS az általános iskolák 1—4. osztálya számára c. 300 oldalas tankönyvének összeállítói több társadalmi, iskolai, családi ünnepvel kapcsolatos szemelvényt gyűjtöttek össze, mint amennyi nálunk az 1—4. osztályos olvasókönyvekben (955 oldalon) van. Ebben az 1—4. osztályos ANYANYELVÁPOLÁS c. tankönyvben még vannak „tanmesék” is, igaz, de hazafisága és internacionalizmusa nem támadható meg.

Nem tudom, van-e hazánkban kisiskolás, aki tudna válaszolni a kérdésre „MI

A KÖZTÁRSASÁG?" Az említett ANYANYELVÁPOLÁS szerzői *fontosnak tartották* az i. m. 239. oldalán a Jugoszláviában élő magyar kisdobosokkal az alábbi módon *ismertetni*:

MI A KÖZTÁRSASÁG?

1. A köztársaság a mi hazánk: termőföldjeink, hegyeink, folyóink, tavaink és a tenger.
2. A köztársaság mi vagyunk: édesapák, édesanyák és a gyerekek.
3. A köztársaság a mi munkánk: az öntödében gyártott acél, a mezőn elcsepelt gabona és a boldog, gondtalan családi élet.
4. A köztársaság az első tudásmorzsa, amit az iskolában kapunk, a leendő mester bizonyítványa a kitanult szakmáról s a kenyér is, amit az első fizetésből veszünk.

E kiragadott példával csak azt szeretném illusztrálni, hogy nem kimondottan tanulási célú ismereteket, pl. a mozgalmi munka cselekvő hazafisághoz vezető útját előkészítő ismereteket — természetesen módjával! — be lehet vinni tankönyv segítségével a tanítási órára.

Régi panasz, hogy iskoláink túlságosan is a tanításra koncentrálnak, ugyanakkor a tudás becsülete egyre kisebb. Pedig nagyon igazak Selye János szavai korunkra vonatkozóan: „Gyermekeinknek meg kell tanulniuk, hogy ezután az ember nagy harcait — békében és háborúban egyaránt — újfajta hősök fogják megnyerni, az intellektus erejével, szívós bátorsággal és azzal a józan elhatározással, hogy egész életüket annak szenteljék, amiért szerintük élni érdemes.”

A *harmadik osztályos* olvasókönyv egyik figyelemre méltó érdeme éppen az, hogy a tudás, az iskolázottság fokozott megbecsüléséhez hozzájárul. (Iskola a kolostorban, A könyv útja hazánkban, Géza fejedelem oktatja fiát c. olvasmányok.) Másik érdeme, hogy a 9—10 éves korú gyerekek történelemszemléletét megalapozó olvasmányok témája és sorrendje lehetővé teszi annak bemutatását, hogy a történelem során különböző népek együtt éltek, hatottak egymásra, sokszor harcoltak is egymással. A történelmi tárgyú olvasmányok a magyar haza, a magyar nép fejlődésének bemutatásával bizonyítják, hogy *mindenkor az emberi munka, az erőfeszítés, a leleményesség, a tudás* vitte előre az egész emberiség fejlődését. A szövegek feldolgozása kapcsán nem az ismeretek elsajátítása az elsődleges feladat, de miután önmagában vett nevelés nincs, így hazafiságra nevelés sincs, végre a 3—4. osztályos olvasókönyvek oktatási anyagának tartalma *értékeket, mintákat* közvetít, amelyek a hazafias nevelés szolgálatában állnak. Bár a harmadikos olvasókönyv egyáltalán nem tartja számon társadalmi jelentőségű ünnepeinket, közvetve — emocionálisan feltétlenül — segíti az ünnepekre készülést, kitarja a tudatos, folyamatos ráhangolás, az érzelmi és értelmi előkészítés lehetőségének kapuit.

A hazafiságra való nevelés szinterei közül az iskolai gyakorlatunkban legfontosabbnak:

- a tanórai lehetőségeket
- és az ünnepélyeket, megemlékezéseket

tartjuk. A kettő egymást leginkább kölcsönösen feltételező, kiegészítő érzelmi-érzelmi egységét a *negyedik osztályos* irodalmi olvasókönyv szolgálja híven. Ebben az évfolyamban a magyar irodalmat tanító nevelő „erőlködés és erőltetés nélkül” juttatja el tanítványait március 15. méltó megünnepléséhez. Nem véletlen, hogy a legtartalmasabb, legfigyelmesebb és leginkább átértett ünnepi megemlékezéseket a negyedik osztályos kisgyermek adják. Ez a hazafias érzületű, eredményes ünneplés nemcsak

annak tulajdonítható, hogy a 9. életév után a gyermekek értelmi fejlődésében a konkrét műveltség lezárul (Piaget kognitív fejlődésméleletében), és megindul a konvergens gondolkodás. Gondoljunk a dolgozatban már említett ugyancsak pszichológiai megállapításra, amely szerint: „Tizenhat éves kor előtt az ember semmilyen filozófiát, ideológiát sem képes teljesen megérteni...”

Az alsó osztályokban nemcsak az ismeretszerzés szempontjából alapvető készségeket, jártasságokat alakítunk ki, hanem alakítjuk az ünnepre készülést, maga az ünnepelés helyes vagy helytelen szokásrendszerét is. Negyedik osztályban először és igazán lesz az ünnep mindenkié, hiszen a *tananyag* (az olvasókönyv) *garantálja az aktív gyermeki részvételt az ünnepélyen*, mert a gyermek követni tudja az eseményeket, mert „személyes érdeke” fűződik ahhoz, hogy a megismert értékeket ünnepélyes keretek között megossza a közösséggel, amellyel együtt *készült* a nagy napra úgy, mint „A kis herceg” rókája: — „Ha például négykor érkezel majd, én már háromkor elkezdek örülni. Minél előrébb halad az idő, annál boldogabb leszek. Négykor már tele leszek izgalommal: fölfedezem, milyen drága kincs a boldogság. De ha csak úgy, akármikor jössz, sose fogom tudni, hány órára öltöztessenem díszbe a szívemet.

Szükség van bizonyos szertartásokra is.”

TÓTH SZERGEJ

Szeged

Mi a foglalkozása? — oroszul

1. Miért nem tudják megmondani tanulóink oroszul szüleik foglalkozását?

Vajon melyik nyelvtanár nem találkozott már azzal a problémával, hogy jó néhány *foglalkozás és beosztás megnevezését* (a továbbiakban FBM), orosz ekvivalensét nem tudta megmondani tanítványainak, sőt azokat a szótárakban sem találta meg. Pedig a tanárnak az FBM-ek ismeretére — ha nem kell is mindegyiket tudnia — már csak azért is szüksége lenne, mert a tankönyvekben igen kis számban szerepel ilyen lexikai korpusz, ugyanakkor a legegységesebb információk közé tartozik, hogy a tanuló képes legyen megmondani, mivel foglalkoznak a szülei, testvérei stb.

Azt sem kell bizonyítanunk, hogy emocionális okokból a tanulók sokkal szívesebben és gyorsabban megtanulják ezeket a szavakat.

Az általános iskolai tankönyvek is tartalmaznak olyan gyakorlatokat, melyek az FBM-ek ismerete híján a tanulókat és tanárokat egyaránt szinte megoldhatatlan feladat elé állítják.

Az 1978-as tanterv (1) alapján készült 7. osztályos orosz nyelvkönyvben (2) a szerző egy egész leckét szentel a *Foglalkozások* című témának. A kapcsolódó feladatokban a tanulóknak dialógust kell szerkeszteniük szüleik foglalkozásáról.

A 8. osztályos tankönyv (3) az ilyen jellegű feladatokon kívül ((*Задавайте друг другу вопросы о том, где работают ваши родители и кто они по профессии.*) (3; 44 p) kiegészítő anyagként még fogalmazási témát is megad. Ugyanott ilyen kérdések is szerepelnek, mint például: *Кем ты хочешь быть? Почему тебе нравится эта профессия? Какие профессии нравятся тебе и почему?* stb.